

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Tom I

Komentarz do art. 1–729

redakcja naukowa Andrzej Jakubecki

Joanna Bodio, Tomasz Demendecki, Andrzej Jakubecki
Olimpia Marcewicz, Przemysław Telenga, Mariusz Wójcik

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

7. WYDANIE

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Tom I

Komentarz do art. 1–729

redakcja naukowa Andrzej Jakubecki

Joanna Bodio, Tomasz Demendecki, Andrzej Jakubecki
Olimpia Marcewicz, Przemysław Telenga, Mariusz Wójcik

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

Stan prawny na 14 lutego 2017 r.

z uwzględnieniem ustaw z dnia: 16 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 187), która wchodzi w życie 15 lutego 2017 r.; 10 lipca 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1311 ze zm.), która wchodzi w życie 1 marca 2017 r.; 16 listopada 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1948), która wchodzi w życie 1 marca 2017 r.; 15 grudnia 2016 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 67), która wchodzi w życie 12 lipca 2017 r.; 5 sierpnia 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1634), która wchodzi w życie 18 kwietnia 2026 r.

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Katarzyna Gierłowska

Opracowanie redakcyjne i łamanie

Violet Design

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Prof. zw. dr hab. Andrzej Jakubecki: 730–757, 795¹–795⁵, 820²

Prof. zw. dr hab. Andrzej Jakubecki i dr Olimpia Marcewicz: 825

Dr Joanna Bodio: 1–13, 125–183, 425–458, 471–475, 526–605, 1081–1088

Dr hab. Tomasz Demendecki: 98–124, 227–315, 459–464, 477–477^{7a}, 477¹¹–477^{14a}, 606–693²², 1117–1144¹³

Dr Olimpia Marcewicz: 694¹–694⁸, 758–775¹, 796–820, 820³–908, 913–1022⁴, 1041–1071

Dr Przemysław Telenga: 55–97, 183¹–226, 316–366, 465–470, 479²⁸–525, 776–795, 795⁶–795¹⁷, 909–912, 1023–1040¹

Dr Mariusz Piotr Wójcik: 15–54, 367–424¹², 475¹–476, 477⁸–477¹⁰, 478–479, 716–729, 1097–1116, 1145–1217

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-222-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Literatura	25
Przedmowa	31
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego	33
Tytuł wstępny. Przepisy ogólne	35
Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze	63
Księga pierwsza. Proces	63
Tytuł I. Sąd	63
Dział I. Właściwość sądu	63
Przepis wstępny	63
Rozdział 1. Właściwość rzeczowa	65
Oddział 1. Podstawy właściwości	65
Oddział 2. Wartość przedmiotu sporu	70
Rozdział 2. Właściwość miejscowa	77
Oddział 1. Właściwość ogólna	77
Oddział 2. Właściwość przemiana	79
Oddział 3. Właściwość wyłączna	84
Oddział 4. Przepisy szczególne	88
Dział II. Skład sądu	92
Dział III. Wyłączenie sędziego	95
Tytuł II. Prokurator	104
Tytuł III. Organizacje pozarządowe	110
Tytuł IIIa. Państwowa Inspekcja Pracy	114
Tytuł IIIb. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	115
Tytuł IIIc. Podmioty uprawnione do udziału w postępowaniu na podstawie odrębnych przepisów	116
Tytuł IV. Strony	117
Dział I. Zdolność sądowa i procesowa	117
Dział II. Współuczestnictwo w sporze	130

Dział III. Interwencja główna i uboczna	134
Dział IV. Przypozwanie	143
Dział V. Pełnomocnicy procesowi	145
Tytuł V. Koszty procesu	160
Dział I. Zwrot kosztów procesu	160
Dział II. Pomoc prawna z urzędu	203
Tytuł VI. Postępowanie	225
Dział I. Przepisy ogólne o czynnościach procesowych	227
Rozdział 1. Pisma procesowe	227
Rozdział 2. Doręczenia	252
Rozdział 3. Posiedzenia sądowe	275
Rozdział 4. Terminy	296
Rozdział 5. Uchybienie i przywrócenie terminu	299
Rozdział 6. Zawieszenie postępowania	306
Dział II. Postępowanie przed sądami pierwszej instancji	332
Rozdział 1. Mediacja i postępowanie pojednawcze	332
Oddział 1. Mediacja	332
Oddział 2. Postępowanie pojednawcze	351
Rozdział 2. Pozew	353
Rozdział 3. Rozprawa	383
Dział III. Dowody	409
Rozdział 1. Przedmiot i ocena dowodów	413
Rozdział 2. Postępowanie dowodowe	424
Oddział 1. Przepisy ogólne	424
Oddział 2. Dokumenty	438
Oddział 3. Zeznania świadków	463
Oddział 4. Opinia biegłych	484
Oddział 5. Oględziny	504
Oddział 6. Przesłuchanie stron	507
Oddział 7. Inne środki dowodowe	515
Rozdział 3. Zabezpieczenie dowodów	521
Dział IV. Orzeczenia	525
Rozdział 1. Wyroki	525
Oddział 1. Wydanie wyroku	526
Oddział 2. Natychmiastowa wykonalność wyroków	547
Oddział 3. Wyroki zaoczne	552
Oddział 4. Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroków	560
Rozdział 1a. Nakazy zapłaty	564
Rozdział 2. Postanowienia sądu	565
Rozdział 3. Prawomocność orzeczeń	574
Dział V. Środki odwoławcze	579
Rozdział 1. Apelacja	580

Rozdział 1 ¹ . (uchylony)	615
Rozdział 2. Zażalenie	615
Dział Va. Skarga kasacyjna	628
Dział Vb. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	659
Dział VI. Wznowienie postępowania	661
Dział VII. (uchylony)	682
Dział VIII. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	683
Tytuł VII. Postępowania odrębne	700
Dział I. Postępowanie w sprawach małżeńskich	700
Rozdział 1. Przepisy ogólne	701
Rozdział 2. Sprawy o rozwód i o separację	707
Rozdział 3. Inne sprawy	719
Dział II. Postępowanie w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi	723
Dział III. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	732
Rozdział 1. Przepisy ogólne	733
Rozdział 2. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy	760
Rozdział 3. Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych	766
Dział IV. Postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania	778
Dział IVa. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów	780
Rozdział 1. (uchylony)	781
Rozdział 2. (uchylony)	781
Dział IVb. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	789
Dział IVb. (uchylony)	789
Dział IVc. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki	791
Dział IVd. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty	796
Dział IVe. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego	799
Dział V. Postępowanie nakazowe i upominawcze	802
Rozdział 1. Przepisy ogólne	802
Rozdział 2. Postępowanie nakazowe	802
Rozdział 3. Postępowanie upominawcze	814
Dział VI. Postępowanie uproszczone	821
Dział VII. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	833
Rozdział 1. Europejskie postępowanie nakazowe	834

Rozdział 2. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	844
Dział VIII. Postępowania elektroniczne	851
Rozdział 1. Elektroniczne postępowanie upominawcze	852
Księga druga. Postępowanie nieprocesowe	875
Tytuł I. Przepisy ogólne	875
Tytuł II. Przepisy dla poszczególnych rodzajów spraw	901
Dział I. Sprawy z zakresu prawa osobowego	901
Rozdział 1. Uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu	901
Oddział 1. Postępowanie o uznanie za zmarłego	901
Oddział 2. Postępowanie o stwierdzenie zgonu	906
Oddział 3. Uchylenie postanowień orzekających uznanie za zmarłego lub stwierdzenie zgonu	908
Rozdział 2. Ubezwłasnowolnienie	911
Oddział 1. Przepisy ogólne	911
Oddział 2. Doradca tymczasowy	918
Oddział 3. Postępowanie	921
Dział II. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli	932
Rozdział 1. Sprawy małżeńskie	934
Rozdział 2. Inne sprawy rodzinne oraz sprawy opiekuńcze	944
Oddział 1. Przepisy ogólne	944
Oddział 2. Sprawy z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi	955
Oddział 3. Sprawy o przysposobienie	966
Oddział 4. Sprawy z zakresu opieki	973
Oddział 5. Sprawy o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką	979
Oddział 6. Sprawy dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem	990
Rozdział 3. Sprawy z zakresu kurateli	996
Dział III. Sprawy z zakresu prawa rzeczowego	1002
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1003
Rozdział 2. Stwierdzenie zasiedzenia	1005
Rozdział 2a. Przepadek rzeczy	1013
Oddział 1. Przepadek rzeczy na podstawie prawa celnego	1013
Oddział 2. Przepadek pojazdów	1018
Rozdział 3. Zarząd związany ze współwłasnością i użytkowaniem	1021
Rozdział 4. Zniesienie współwłasności	1026
Rozdział 5. Ustanowienie drogi koniecznej i służebności przesyłu	1038
Rozdział 6. Postępowanie wieczystoksięgowe	1044

Dział IV. Sprawy z zakresu prawa spadkowego	1072
Przepisy wstępne	1073
Rozdział 1. Zabezpieczenie spadku, wykaz inwentarza i spis inwentarza	1075
Rozdział 2. Przyjęcie lub odrzucenie spadku	1097
Rozdział 3. Ogłoszenie testamentu	1099
Rozdział 4. Wyjawienie przedmiotów spadkowych	1105
Rozdział 5. Przesłuchanie świadków testamentu ustnego	1109
Rozdział 6. Sprawy dotyczące wykonawcy testamentu	1111
Rozdział 7. Zarząd spadku nieobjętego	1112
Rozdział 8. Stwierdzenie nabycia spadku i przedmiotu zapisu windykacyjnego	1115
Rozdział 9. Dział spadku	1141
Rozdział 10. Inne sprawy spadkowe	1152
Dział IVa. Sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego	1154
Dział V. Sprawy depozytowe	1161
Rozdział 1. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego	1161
Rozdział 2. Zwrot depozytu sądowego składającemu i wydanie depozytu sądowego uprawnionemu	1177
Rozdział 3. Postępowanie w sprawach o stwierdzenie likwidacji niepodjętego depozytu	1183
Dział VI. Postępowanie rejestrowe	1186
Księga trzecia. (uchylona)	1196
Księga czwarta. Postępowanie w razie zaginięcia lub zniszczenia akt	1196

Wykaz skrótów

Akty prawne

- d.k.p.c. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. z 1932 r. Nr 112, poz. 934/Dz.U. z 1950 r. Nr 43, poz. 394 ze zm.)
- d. reg. sąd. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 listopada 1987 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. Nr 38, poz. 218 ze zm.)
- dyrektywa 2013/11/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie alternatywnych metod rozstrzygania sporów konsumenckich oraz zmiany rozporządzenia (WE) nr 2006/2004 i dyrektywy 2009/22/WE (Dz.Urz. UE L 165 z 18.06.2013, s. 63)
- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 459)
- k.h. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz.U. Nr 57, poz. 502 ze zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1137 ze zm.)
- k.k.w. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 ze zm.)
- k.m. – ustawa z dnia 18 września 2001 r. – Kodeks morski (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 66)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- Konwencja lugańska – konwencja z dnia 30 października 2007 r. o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 339 z 21.12.2007, s. 3)

- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1666)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 2082 ze zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1578 ze zm.)
- MPPOiP – Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167, zał.)
- nowela z dnia 26 marca 1982 r. – ustawa z dnia 26 marca 1982 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz o uchyleniu ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 11, poz. 81 ze zm.)
- nowela z dnia 13 lipca 1990 r. – ustawa z dnia 13 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 55, poz. 318)
- nowela z dnia 24 maja 2000 r. – ustawa z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 48, poz. 554 ze zm.)
- nowela z dnia 17 czerwca 2004 r. – ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1691)
- nowela z dnia 2 lipca 2004 r. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1804)
- nowela z dnia 22 grudnia 2004 r. – ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98)
- nowela z dnia 9 maja 2007 r. – ustawa z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 831)
- nowela z dnia 24 maja 2007 r. – ustawa z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769)
- nowela z dnia 24 sierpnia 2007 r. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 181, poz. 1287)

-
- nowela z dnia 6 listopada 2008 r. – ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 220, poz. 1431)
- nowela z dnia 5 grudnia 2008 r. – ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571)
- nowela z dnia 9 stycznia 2009 r. – ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 26, poz. 156 ze zm.)
- nowela z dnia 19 marca 2009 r. – ustawa z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 69, poz. 593)
- nowela z dnia 17 grudnia 2009 r. – ustawa z dnia 17 grudnia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2010 r. Nr 7, poz. 45)
- nowela z dnia 29 kwietnia 2010 r. – ustawa z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 108, poz. 684)
- nowela z dnia 22 lipca 2010 r. – ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037)
- nowela z dnia 28 kwietnia 2011 r. – ustawa z dnia 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 138, poz. 806)
- nowela z dnia 16 września 2011 r. – ustawa z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381)
- nowela z dnia 10 maja 2013 r. – ustawa z dnia 10 maja 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. poz. 654)
- nowela z dnia 26 września 2014 r. – ustawa z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1626)
- nowela z dnia 5 grudnia 2014 r. – ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 2)
- nowela z dnia 10 stycznia 2015 r. – ustawa z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 218 ze zm.)
- nowela z dnia 10 lipca 2015 r. – ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1311)
- nowela z dnia 24 lipca 2015 r. – ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1137)
-

- nowela z dnia 10 września 2015 r. – ustawa z dnia 10 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz.U. poz. 1595)
- nowela z dnia 15 grudnia 2016 r. – ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 85)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
- p.a.s.c. – ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 2064)
- p.g.g. – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1131 ze zm.)
- p.g.k. – ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1629 ze zm.)
- p.p.m. – ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 1792)
- p.p.s.a. – ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 718 ze zm.)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm.) – w wersji do dnia 31 grudnia 2015 r.
- p.u.s.p. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 2062 ze zm.)
- p.w.k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz.U. Nr 16, poz. 94 ze zm.)
- p.w.k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 297 ze zm.)
- p.w.p. – ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 ze zm.)
- pr. adw. – ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1999 ze zm.)
- pr. aut. – ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 666 ze zm.)
- pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1988 ze zm.)
- pr. cel. – ustawa z dnia 19 marca 2004 r. – Prawo celne (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1880 ze zm.)
- pr. czek. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo czekowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 462)
- pr. energ. – ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 220 ze zm.)

-
- pr. kons. – ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne (Dz.U. poz. 1274 ze zm.)
- pr. not. – ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1796 ze zm.)
- pr. pocz. – ustawa z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1113 ze zm.)
- pr. pras. – ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.)
- pr. rest. – ustawa z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1574 ze zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 21 ze zm.)
- pr. telekom. – ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1489 ze zm.)
- pr. up. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 2171 ze zm.) – w wersji od dnia 1 stycznia 2016 r.
- pr. weksl. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 160)
- protokół haski – Protokół z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (Dz.Urz. UE L 331 z 16.12.2009, s. 19)
- r.c.k. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników (Dz.U. Nr 10, poz. 52 ze zm.)
- r.c.s.m.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 1657)
- r.c.s.n.k. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 października 2016 r. w sprawie czynności sądu związanych z nadawaniem klauzuli wykonalności elektronicznym tytułom egzekucyjnym oraz sposobu przechowywania i posługiwania się elektronicznymi tytułami wykonawczymi (Dz.U. poz. 1739)
- r.d.p.s. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 1222 ze zm.)
- r.o.c.a. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 461); nie obowiązuje
-

- r.o.c.r.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 490); nie obowiązuje
- r.o.c.rz.pat. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 grudnia 2003 r. w sprawie opłat za czynności rzeczników patentowych (Dz.U. Nr 212, poz. 2076 ze zm.)
- r.p.k.w. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz.U. Nr 102, poz. 1122 ze zm.)
- r.p.z.s.i. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 października 1991 r. w sprawie szczegółowego trybu postępowania przy zabezpieczeniu spadku i sporządzaniu spisu inwentarza (Dz.U. Nr 92, poz. 411)
- r.s.u.o. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 27, poz. 199 ze zm.)
- reg. prok. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. poz. 508 ze zm.)
- reg. sąd. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 2316 ze zm.)
- rozporządzenie nr 1182/71 – rozporządzenie Rady (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r. określające zasady mające zastosowanie do okresów, dat i terminów (Dz.Urz. WE L 124 z 8.06.1971, s. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 1, t. 1, s. 51 ze zm.)
- rozporządzenie nr 44/2001 – rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. WE L 12 z 16.01.2001, s. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 4, s. 42 ze zm.)
- rozporządzenie nr 1206/2001 – rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.Urz. WE L 174 z 27.06.2001, s. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 4, s. 121 ze zm.)
- rozporządzenie nr 1/2003 – rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Dz.Urz. UE L 1 z 4.01.2003 s. 1)

-
- rozporządzenie nr 2201/2003 – rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.Urz. WE L 338 z 23.12.2003, s. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 6, s. 243 ze zm.)
- rozporządzenie nr 805/2004 – rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.Urz. UE L 143 z 30.04.2004, s. 15; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 7, s. 38 ze zm.)
- rozporządzenie nr 1896/2006 – rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.Urz. UE L 399 z 30.12.2006, s. 1 ze zm.)
- rozporządzenie nr 861/2007 – rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.Urz. UE L 199 z 31.07.2007, s. 1 ze zm.)
- rozporządzenie nr 1393/2007 – rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.Urz. WE L 324 z 10.12.2007, s. 79 ze zm.)
- rozporządzenie nr 4/2009 – rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.Urz. UE L 7 z 10.01.2009, s. 1 ze zm.)
- rozporządzenie nr 650/2012 – rozporządzenie nr 650/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Urz. UE L 201 z 27.07.2012, s. 107 ze zm.)
- rozporządzenie nr 1215/2012 – rozporządzenie nr 1215/2012 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 351 z 20.12.2012, s. 1)
- rozporządzenie nr 575/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów
-

- ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz. UE L 176, z 27.06.2013, s. 1)
- rozporządzenie nr 606/2013 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych (Dz.Urz. UE L 181 z 29.06.2013, s. 4)
- rozporządzenie nr 655/2014 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 189 z 27.06.2014, s. 59)
- rozporządzenie nr 910/2014 – rozporządzenie nr 910/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylającym dyrektywę 1999/93/WE (Dz.Urz. UE L 257 z 28.08.2014, s. 73)
- TFUE – Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolid.: Dz.Urz. UE C 202 z 7.06.2016, s. 47)
- u.b.f.g. – ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. poz. 996 ze zm.)
- u.d.u. – ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz.U. poz. 1844 ze zm.)
- u.e.r.f. – ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.)
- u.f.k. – ustawa z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 389 ze zm.); nie obowiązuje
- u.f.p. – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 2147 ze zm.)
- u.i.d.p. – ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 1114 ze zm.)
- u.k.c. – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiające unijny kodeks celny (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE L 269 z 10.10.2013, s. 1 oraz http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2013.269.01.0001.01.POL&toc=OJ:L:2013:269:TOC) – poprzednio wspólnotowy kodeks celny (w.k.c.)

-
- u.k.p. – ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 981 ze zm.)
- u.k.r.s. – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 687 ze zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 623 ze zm.)
- u.k.s.e. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1138 ze zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 790 ze zm.)
- u.l.n.d. – ustawa z dnia 18 października 2006 r. o likwidacji niepodjętych depozytów (Dz.U. Nr 208, poz. 1537 ze zm.)
- u.l.s. – ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o lekarzu sądowym (Dz.U. Nr 123, poz. 849 ze zm.)
- u.n.z.f. – ustawa z dnia 2 kwietnia 2004 r. o niektórych zabezpieczeniach finansowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 891)
- u.o.d.o. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 922)
- u.o.f.f.e. – ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 291 ze zm.)
- u.o.i.f. – ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1636 ze zm.)
- u.o.i.n. – ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1167 ze zm.)
- u.o.k.h. – ustawa z dnia 23 października 2014 r. o odwróconym kredycie hipotecznym (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 786)
- u.o.k.k. – ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 229)
- u.o.p. – ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz.U. z 2012 r. poz. 161 ze zm.)
- u.o.p.l. – ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1610)
- u.o.s. – ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1827)
- u.o.z.p. – ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 546 ze zm.)
- u.o.z.s.s. – ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz.U. poz. 1481)
- u.p.e. – ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 262); nie obowiązuje
-

- u.p.e.a. – ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 599 ze zm.)
- u.p.p. – ustawa z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 1384 ze zm.)
- u.p.p.s.c. – ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 67 ze zm.)
- u.p.s. – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.)
- u.p.s.n. – ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1654)
- u.r.p. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 233 ze zm.)
- u.r.s.g. – ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw gospodarczych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 723)
- u.rz.p. – ustawa z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 221 ze zm.)
- u.r.z.o.n. – ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 2046 ze zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1829 ze zm.)
- u.s.m. – ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013 r. poz. 1222 ze zm.)
- u.s.n.p.s. – ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1259 ze zm.)
- u.s.z.p.p. – ustawa z dnia 25 września 1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 1543)
- u.ś.p.z.p. – ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1874)
- u.ś.u.d.e. – ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1030 ze zm.)
- u.TK – ustawa z dnia 22 lipca 2016 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. poz. 1157 ze zm.)
- u.t.k. – ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1727 ze zm.)

- u.u.z.i.e. – ustawa z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz.U. poz. 1579)
- u.w.l. – ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz.U. z 2015 r. poz. 1892)
- u.w.r.s.p. – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.)
- u.w.t. – ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 487 ze zm.)
- u.z.n.k. – ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn.: Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)
- u.z.r.r.z. – ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 297 ze zm.)
- ustawa o Prokuraturii Generalnej – ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn.: Dz.U. poz. 2261)
- ustawa o RPO – ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn.: Dz.U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.)
- ustawa o SN – ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1254 ze zm.)
- w.k.c. – rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny (Dz.Urz. WE L 302 z 19.10.1992, s. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 2, t. 4, s. 307, ze zm.) – obecnie unijny kodeks celny (u.k.c.)

Periodyki

- Apel.-Lub. – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Lublinie
- Apel.-W-wa – Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
- AULFI – Acta Universitatis Lodziensis. Folia Iuridica
- AUW – Acta Universitatis Wratislaviensis
- Biul. Inf. SN – Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
- Biul. Min. Spraw. – Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
- Biul. SN – Biuletyn Informacyjny Sądu Najwyższego
- DPP – Demokratyczny Przegląd Prawniczy
- Dz.Urz. Min. Spraw. – Dziennik Urzędowy Ministra Sprawiedliwości
- EPS – Europejski Przegląd Sądowy
- GA – Gubernaculum et Administratio
- Gł. Pr. – Głos Prawa
- Gł. S. – Głos Sądownictwa
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze

GSP – Prz.Orz.	– Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa
IC	– Izba Cywilna. Biuletyn Sądu Najwyższego
Inf. Praw.	– Informacja Prawnicza
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
LEX	– System Informacji Prawnej LEX
M.P.Pr.	– Monitor Prawa Pracy
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
NPał.	– Nowa Palestra
NPC	– Nowy Proces Cywilny
NPN	– Nowy Przegląd Notarialny
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAB	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSAWr	– Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
OSN(C)	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – do 1952 r.
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej (do 1995 r. jako OSN – Orzecznictwo Sądu Najwyższego)
OSNCK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Karnej
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karno i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych (1963–1994: OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych; 1994–2003: OSNAPIUS – Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych)
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A (od 2002 r.)
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PN	– Przegląd Notarialny
PNUS	– Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego
POP	– Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
PPC	– Polski Proces Cywilny
PPE	– Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego

PPiA	– Przegląd Prawa i Administracji
PPiPS	– Prawo Pracy i Prawo Socjalne
PPW	– Prawo Papierów Wartościowych
Pr. Bank.	– Prawo Bankowe
Pr. Gosp.	– Prawo Gospodarcze
Pr. Pracy	– Prawo Pracy
Pr. Spółek	– Prawo Spółek
Prob. Egz.	– Problemy Egzekucji
Prob.Egz.S.	– Problemy Egzekucji Sądowej
Prob. Praw.	– Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PWS	– Problemy Wymiaru Sprawiedliwości
RiP	– Rodzina i Prawo
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
RPIE	– Ruch Prawniczy i Ekonomiczny
Sam. Teryt.	– Samorząd Terytorialny
SC	– Studia Cywilistyczne
SPE	– Studia Prawno-Ekonomiczne
St. Praw.	– Studia Prawnicze
St.Pr.PiPS	– Studia z Zakresu Prawa Pracy i Polityki Społecznej
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
Zb. Orz.	– Zbiór Orzecznictwa TSUE
ZNIBPS	– Zeszyty Naukowe Instytutu Badania Prawa Sądowego
ZNUJ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZNUŁ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZNUŚ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Śląskiego

Inne

CEIDG	– Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
EPU	– elektroniczne postępowanie upominawcze
ETE	– europejski tytuł egzekucyjny
ETS	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości
KRUS	– Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
RPO	– Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SW	– sąd wojewódzki
TK	– Trybunał Konstytucyjny

TS	- Trybunał Sprawiedliwości
TSUE	- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UOKiK	- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
USC	- urząd stanu cywilnego

Literatura

Komentarze

- Adamczuk A., Manowska M. (red.), Prus P., Radwan M., Sieńko M., Stefańska E., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. I i II, Warszawa 2015
- Adamski D., Gołaczyński J. (red.), Goździaszek Ł., Kaczmarek-Templin B., Kotecka S., Kutylowski M., Łukowski W., Pękalski B., Szostek D., *Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz*, Warszawa 2010
- Allerhand M., *Kodeks postępowania cywilnego*, cz. 1 i 2, Lwów 1933
- Banasik P., Dziewulska M., Kuczyński G., Machnikowska A., Pawłowski A., Stelina J., Świczkowski J. (red.), *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2012
- Bar G., Flaga-Gieruszyńska K., Gołaczyński J. (red.), Klich A., Kotecka S., Pęcherzewski P., Leśniak M., Szostek D. (red.), Uliasz M., Woźniak Z., Zalesińska A., *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2016
- Barańska A., Białecki M., Cieślak S., Golinowska K., Jankowski J. (red.), Krakowiak M., Muliński M., Rośniak-Marczuk M., Strumiłło T., Trocha B., Wiśniewski A., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Warszawa 2015
- Błaszczak Ł. (red.), Markiewicz K. (red.), *Dowody i postępowanie dowodowe w sprawach cywilnych. Komentarz praktyczny z orzecnictwem*, Warszawa 2015
- Brulińska M., Gil I., Gołaczyński J. (red.), Pękalski B., Stangret-Smoczyńska A., Uliasz M., Woźniak Z., Zawistowski D., *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Warszawa 2012
- Chmielewska M.K., Julke G., Knypl Z., Koenner M., Kowalkowski R., Kozik S., Langa-Bieszki H., Merchel Z., Świczkowski J., Treder J., Wróblewska-Wcisło G., Szczurek Z. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Sopot 2005
- Ciepła H., Cudak A., Czech B., Gonera K., Górowski J., Jagieła J., Kunicki I., Laskowska-Hulisz A., Marciniak A. (red.), Markiewicz K., Michalska-Marciniak M., Miształ-Konecka J., Piasecki K. (red.), Rejda M., Rodziewicz J., Sychowicz M., Torbus A., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1 i 2, Warszawa 2016
- Ciepła H., Cudak A., Czech B., Gonera K., Jagieła J., Kłos M., Kulski R., Kunicki I., Marciniak A. (red.), Markiewicz K., Michalska-Marciniak M., Pietrzykowski J., Pietrzykowski K.,

- Piotrowska A., Piasecki K. (red.), Rejda M., Szerda A.J., Żyznowski T., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Warszawa 2016
- Cieślak S., Cioch P., Flejszar R., Gajda-Roszczyńska K., Góra Błaszczkowska A. (red.), Harast-Sidowska A., Jankowski J., Kaczyński M., Krakowiak M., Kunicki I., Malczyk M., Muliński M., Sorysz M., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, Warszawa 2016
- Ciulkin L., Jakubecki A., Kowal N., *Krajowy Rejestr Sądowy i postępowanie rejestrowe. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2002
- Cudak A., Jagieła J., Kłos M., Kulski R., Kunicki I., Marciniak A. (red.), Michalska-Marciniak M., Piasecki K. (red.), Sychowicz M., Żyznowski T., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 3, Warszawa 2016
- Dalka S., Rozdziejewicz J., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części drugiej kodeksu postępowania cywilnego*, Gdańsk 1994
- Dobrzański B., Lisiewski M., Resich Z. (red.), Siedlecki W. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, Warszawa 1975
- Dobrzański B., Lisiewski M., Resich Z. (red.), Siedlecki W. (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Warszawa 1976
- Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Ciepła H., Dolecki H., Domińczyk T., Góra-Błaszczkowska A., Górski A., Jakubecki A., Koper I., Misiurek G., Strus Z., Żyznowski T., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 3, Warszawa 2013
- Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Ciepła H., Zawistowski D., Żyznowski T., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, Warszawa 2011
- Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Gromska-Szuster I., Jakubecki A., Klimkowicz J., Knoppek K., Misiurek G., Pogonowski P., Zembrzusi T., Żyznowski T., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, Warszawa 2013
- Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Hrycaj A., Jakubecki A., Rylski P., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5, Warszawa 2013
- Dolecki H. (red.), Wiśniewski T. (red.), Iwulski J., Jędrejek G., Koper I., Misiurek G., Pogonowski P., Zawistowski D., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Warszawa 2013
- Ereciński T. (red.), Ciszewski J., Weitz K., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5, Warszawa 2012
- Ereciński T. (red.), Gudowski J., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, *Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające*, Warszawa 2016
- Ereciński T. (red.), Gudowski J., Jędrzejewska M., Weitz K., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1 i 2, *Postępowanie rozpoznawcze*, Warszawa 2012
- Ereciński T. (red.), Pietrzkowski H., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 5, *Postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2016
- Ereciński T., Jędrzejewska M., Jodłowski J. (red.), Krajewski J., Krzemiński Z., Piasecki K. (red.), Pietrzykowski J., Wengerek E., Zieliński A., *Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem*, t. 1–3, Warszawa 1989
- Feliga P. (red.), Uliasz M., *Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Komentarz*, Warszawa 2015
- Gonera K., *Komentarz do ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*, Warszawa 2014

- Górski A., Walentynowicz L., *Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny*, Warszawa 2007
- Ignaczewski J. (red.), Romańska M., Leśniak O., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2013
- Ignaczewski J. (red.), Uliasz M., *Komentarz do spraw z zakresu postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego*, Warszawa 2013
- Jankowski J., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2000
- Julke G., Knypl Z., Koenner M., Kowalkowski R., Kowalski W., Kozik S., Langa-Bieszki H., Merchel Z., Sikorski G., Szczurek Z. (red.), Świeczkowski J., Urban J., *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, Sopot 2013
- Knypl Z., Merchel Z., Treder J., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji*, Sopot 2004
- Korzonek J., *Postępowanie egzekucyjne i zabezpieczające. Kodeks postępowania cywilnego*, cz. 1 i 2, Kraków 1934
- Kowalkowski R., Langa-Bieszki H., Merchel Z., Szczurek Z., *Rozporządzenie w sprawach czynności komorników. Komentarz*, Sopot 1994
- Kuźnicki R., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Koszty egzekucji. Komentarz*, Wrocław 1998
- Marciniak A., *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, Warszawa 2014
- Marszałkowska-Krześ E., *Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym. Komentarz*, Warszawa 2001
- Merchel Z., *Wydatki i opłaty egzekucyjne. Komentarz*, Sopot 2000
- Oklejak A., Sorysz M., *Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Komentarz*, Warszawa 2007
- Świeboda Z., *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego*, cz. 2, *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2004
- Tchórzewski M., Telenga P., *Elektroniczne postępowanie upominawcze. Komentarz*, Warszawa 2010
- Uliasz M., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2008
- Wengerek E., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części II i III k.p.c.*, Warszawa 2009
- Wolwiak I., *Doręczenia w postępowaniu cywilnym. Komentarz praktyczny z orzecnictwem*, Warszawa 2014
- Zedler F., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz*, t. 1–4, Toruń 1994
- Zieliński A., *Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Art. 98–124 K.P.C. Komentarz*, Warszawa 2015
- Zieliński A. (red.), Flaga-Gieruszyńska K., *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2016

Podręczniki

- Błaszczak Ł., Gil I., Marszałkowska-Krześ E. (red.), Rudkowska-Ząbczyk E., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2013
- Broniewicz W., Marciniak A., Kunicki I., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2016
- Dolecki H., *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 2013
- Ereciński T., Ciszewski J., *Międzynarodowe postępowanie cywilne*, Warszawa 2000
- Ereciński T., Weitz K., *Sąd arbitrażowy*, Warszawa 2008

- Grzegorzczuk P. (red.), Morek R., Pilich M., Rylski P., Sikorski R., Weitz K. (red.), Wojewoda M., *Europejskie prawo procesowe cywilne i kolizyjne*, Warszawa 2012
- Knoppek K., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2015
- Korzan K., *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 2004
- Korzan K., *Sądowe postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1986
- Lapierre J., Jodłowski J., Resich Z., Misiuk-Jodłowska T., Weitz K., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2016
- Marciniak A., *Sądowe postępowanie egzekucyjne*, Warszawa 2013
- Marszałkowska-Krześ E., Mądrzak H. (red.), *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2003
- Miszewski W., *Proces cywilny w zarysie*, cz. 1, Łódź 1946
- Miszewski W., *Proces cywilny w zarysie*, cz. 2, Łódź 1948
- Osowy P., *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 2001
- Piasecki K., *Postępowanie sporne rozpoznawcze w sprawach cywilnych*, Warszawa 2010
- Pogonowski P., *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*, Warszawa 2007
- Policzkiewicz J., Siedlecki W., Wengerek E., *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 1973
- Siedlecki W., *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 1987
- Siedlecki W., Świeboda Z., *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 2004
- Siedlecki W., Świeboda Z., *Postępowanie nieprocesowe*, Warszawa 2001
- Szczurek Z., *Egzekucja sądowa w sprawach cywilnych. Część ogólna*, Sopot 2011
- Waligórski M., *Polskie prawo procesowe cywilne. Dynamika (postępowanie)*, Warszawa 1947
- Waligórski M., *Polskie prawo procesowe cywilne. Funkcja i struktura procesu*, Warszawa 1947
- Wengerek E., *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych*, Warszawa 1978
- Zieliński A., *Postępowanie cywilne. Kompendium*, Warszawa 2016

Inne opracowania – wybór

- Berutowicz W., Dalka S., Ereciński T., Jędrzejewska M., Korzan K., Misiuk T., Piasecki K., Resich Z. (red.), Siedlecki W., Zieliński A., *System prawa procesowego cywilnego*, t. 2, *Postępowanie rozpoznawcze przed sądami pierwszej instancji*, Wrocław 1987
- Berutowicz W., Hanausek S., Miączyński A., Sawczuk M., Siedlecki W. (red.), *System prawa procesowego cywilnego*, t. 3, *Zaskarżanie orzeczeń sądowych*, Wrocław 1986
- Bładowski B., *Metodyka pracy sędziego cywilisty*, Kraków 2005
- Brułińska M., Gołaczyński J. (red.), Stangret-Smoczyńska A., Woźniak Z., *Wybrane zagadnienia egzekucji sądowej*, Warszawa 2008
- Czech B., Jagieła J., Kulski R., Kunicki I., Marciniak A. (red.), Markiewicz K., Michalska-Marciniak M., Piasecki K. (red.), Pietrzykowski J., Pietrzykowski K., Sychowicz M., Żyznowski T., *Kodeks postępowania cywilnego*, t. 3, *Postępowanie nieprocesowe, w razie zaginięcia lub zniszczenia akt, zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do artykułów 506–1088*, Warszawa 2012
- Ereciński T., Grzegorzczuk P., Gudowski J. (red.), Markiewicz K., Pietrkowski H., Romańska M., Weitz K., Wiśniewski T., Zembrzusi T., *System prawa procesowego cywilnego*, t. 3, *Środki zaskarżenia*, cz. 1 i 2, Warszawa 2013

- Gajda-Rozczynialska K., Marszałkowska-Krześ E., Pogonowski P., Rylski P., Weitz K., Wiśniewski T. (red.), *System Prawa Handlowego*, t. 7, *Postępowanie sądowe w sprawach z udziałem przedsiębiorców*, Warszawa 2013
- Gmurzyńska E., *Mediacja w sprawach cywilnych w amerykańskim systemie prawnym – zastosowanie w Europie i w Polsce*, Warszawa 2007
- Gołaczyński J. (red.), Goździaszek Ł., Góra D., Jaroszek A., Kaczmarek B., Kotecka S., Pęcherzewski P., Sielicki D., Skórniak P., Szostek D., Waloszczyk A., Zalesińska A., Zawiślańska A., *Informatyzacja postępowania sądowego w prawie polskim i wybranych państwach*, Warszawa 2009
- Gołaczyński J., *Współpraca sądowa w sprawach cywilnych i handlowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2007
- Góra-Błaszczkowska A., Karolczyk B., Knoppek K. (red.), Lubiński K., *System prawa procesowego cywilnego*, t. 2, cz. 2, *Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji*, Warszawa 2016
- Grzegorzczak P. (red.), Morek R., Pilich M., Rylski P., Sikorski R., Weitz K. (red.), Wojewoda M., *Europejskie prawo procesowe cywilne i kolizyjne*, Warszawa 2012
- Hrycaj A., *Egzekucja praktyczna*, Poznań 2007
- Jakubecki A. (red.), Walasik M., *System prawa procesowego cywilnego*, t. 5, *Postępowanie zabezpieczające*, Warszawa 2016
- Jodłowski J. (red.), *Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego. Zbiór studiów*, Wrocław 1974
- Julke G., Knypl Z., Koenner M., Kowalski W., Merchel Z., Sikorski G., Szczurek Z. (red.), Świczkowski J., *Egzekucja sądowa w prawie polskim*, Sopot 2015
- Marciniak A. (red.), Michalska-Marciniak M. (red.), Antkiewicz A., Borek M., Brulińska M., Cudak A., Demendecki T., Fronczek R., Grajdura W., Hajdukiewicz H., Julke G., Kazimierczak K., Knypl Z., Kolański J., Markowski M., Merchel Z., Rostał D., Sikorski G., Sobiecki T., Tomalak W., Uliasz M., Wiślocki K., *Metodyka pracy komornika sądowego*, Sopot 2015
- Pietrkowski H., *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Warszawa 2014
- Torbus A., (red.), Weitz K., Gajda-Rozczynialska K., Okońska A., Kolber J., Gmurzyńska E., Hołda-Wydrzyńska A., Frączek G., Banaszewska A., Markiewicz K., Błaszczak Ł., Białecki M., *Mediacja w sprawach gospodarczych. Praktyka-teoria-perspektywy*, Warszawa 2015
- Wiśniewski T., *Przebieg procesu cywilnego*, Warszawa 2013

Przedmowa

W niniejszym, VII wydaniu komentarza do kodeksu postępowania cywilnego zachowane zostały założenia co do zakresu, sposobu i celu opracowania, które przyświecały autorom w pracach nad wszystkimi wcześniejszymi wydaniem. Zwięzłość wypowiedzi nawiązuje do komentarzy do kodeksu postępowania cywilnego z okresu międzywojennego. Zgodnie z formułą krótkiego komentarza zrezygnowano z powoływania w tekście pełnych danych bibliograficznych pozycji literatury, ograniczając się do wskazania autora przytaczanego poglądu. Wykazy literatury zamieszczono natomiast przed odpowiednimi fragmentami komentarza, które opracowano z jej uwzględnieniem. Tam, gdzie było to konieczne, zasygnalizowano jednak rozbieżności istniejące w nauce. Kierując się potrzebami praktyki, w tekście komentarza zamieszczono natomiast odesłania do orzecznictwa.

Komentarz jest pracą zbiorową, ale nie wspólną. Poglądy wypowiedziane w tekście są wyrazem stanowiska ich autorów.

W komentarzu uwzględniono stan prawny na dzień 14 lutego 2017 r.

Lublin, dnia 14 lutego 2017 r.

Autorzy

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

Kodeks postępowania cywilnego

(tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1822; zm.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1823, poz. 1860, poz. 1948, poz. 2138, poz. 2199, poz. 2260, poz. 2261; z 2017 r. poz. 67, poz. 85, poz. 187)

TYTUŁ WSTĘPNY

Przepisy ogólne

Literatura: Bakula M., *Wpływ orzeczeń izb morskich na postępowanie cywilne*, Prob. Egz. 2000, nr 7; Białcki M., *Mediacja w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2012; Bieńkowska E., Mazowiecka L., *Prawa ofiar przestępstw*, Warszawa 2009; Bieńkowska E., Mazowiecka L., *Uprawnienia pokrzywdzonego przestępstwem*, Warszawa 2011; Bodio J., *Mediacja w sprawach cywilnych – zarys problematyki* (w:) *Metodologia pracy w SPP*, red. I. Kraśnicka, Warszawa 2009; Bodio J., *Zdolność do czynności prawnych a zdolność procesowa – na wybranych przykładach w sprawach z zakresu prawa osobowego i rodzinnego*, St. Praw. 2011, nr 2; Bodio J., *Zdolność prawna a zdolność sądowa – wybrane zagadnienia materialnoprawne i procesowe* (w:) *Profesor Aleksander Wolter w 105. rocznicę urodzin*, red. M. Grochowski, Lublin 2011; Broniewicz W., *Jawność jako konstytucyjna zasada procesu cywilnego Polski Ludowej*, NP 1954, nr 5–6; Broniewicz W., *Powództwo prokuratora w polskim procesie cywilnym*, PiP 1966, z. 7–8; Broniewicz W., *W kwestii stosunku postępowania karnego do cywilnego*, PiP 1957, z. 2; Cebula R., *Zakres przedmiotowy ugody zawartej przed mediatorem w postępowaniu cywilnym*, Radca Prawny 2011, nr 9; Cieśliński M.M., *O dojrzeniu sprawy cywilnej do rozstrzygnięcia* (w:) *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Daszkiewicz W., *Zasądzenie odszkodowania z urzędu w polskim procesie karnym*, Warszawa 1970; Ereciński T., *Wprowadzenie. O stanie prac nad projektem nowego Kodeksu postępowania cywilnego* (w:) *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Ereciński T., *Zdatność arbitrażowa (art. 1157 k.p.c.)* (w:) *Międzynarodowy i krajowy arbitraż handlowy u progu XXI wieku. Księga pamiątkowa dedykowana doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Szurskiemu*, red. P. Nowaczyk, S. Pieckowski, J. Poczobut, A. Szumański, A. Tynel, Warszawa 2008; Gajda-Roszczyńska K., *Założenia dotyczące udziału organizacji pozarządowych w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego* (w:) *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Gapska E., *Konkretyzacja stanowisk procesowych stron przed rozprawą i jej wpływ na efektywność postępowania* (w:) *Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Glaser S., *O prejudycjalności wyroków karnych*, PPC 1934, nr 13; Góra-Błaszczkowska A., *Zasada równości stron w aspekcie zmiany przepisów art. 5 i 212 k.p.c. i wynikających z nich obowiązków sądu w postępowaniu cywilnym (uwagi na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego)*, PS 2005, nr 10; Góra-Błaszczkowska A., *Zasada równouprawnienia stron w procesie cywilnym*, Warszawa 2008; Gronkiewicz A., *Organizacja społeczna w ogólnym postępowaniu administracyjnym*, Warszawa 2012; Gudowski J., *O kilku naczelnych zasadach procesu cywilnego – wczoraj, dziś, jutro* (w:) *Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Soltysińskiemu*, red. A. Nowicka, Poznań 2005; Gudowski J., *Przegląd orzecznictwa z zakresu prawa cywilnego procesowego (za I półrocze 1996 r.)*, PS 2000, nr 6; Harla A.G., *Udzielenie przez sąd stronom i uczestnikom postępowania cywilnego wskazówek w świetle art. 5 k.p.c. (uwagi de lege lata i de lege ferenda)*, PS 2003, nr 10; Jakubecki A. (w:) *Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego. Część piąta. Sąd polubowny*

(arbitrażowy), red. H. Dolecki, Warszawa 2011; Jakubecki A., *Kontrydiktoryjność a poznanie prawdy w procesie cywilnym w świetle zmian kodeksu postępowania cywilnego*, PS 1998, nr 10; Jakubecki A., *Naczelne zasady postępowania cywilnego w świetle nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego (w:) Czerdziestolecie kodeksu postępowania cywilnego. Zjazd Katedr Postępowania Cywilnego w Zakopanem (7–9.10.2005 r.)*, red. I. Ratusińska, Kraków 2006; Jakubiak-Mironczuk A., *Alternatywne a sądowe rozstrzyganie sporów sądowych*, Warszawa 2008; Jankowski J., *Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego. Cz. I. Postępowanie rozpoznawcze*, M. Praw. 2004, nr 19; Jaśkiewicz J., *Poznanie faktów w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2013; Jaworski A., *Uprawnienia prokuratora w postępowaniu cywilnym w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego – propozycja podstawowych założeń (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Karolczyk B., *Koncentracja materiału procesowego w postępowaniu cywilnym przed sądem pierwszej instancji*, Warszawa 2013; Karolczyk B., *Nowelizacja kodeksu postępowania cywilnego a prekluzja procesowa w postępowaniu zwyczajnym przed sądem pierwszej instancji*, PPH 2012, nr 1; Klimas M., *Postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych*, Warszawa 2013; Kościółek A., Arkuszewska A.M., *Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym. Uwagi de lege lata i de lege ferenda (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Kulski R., *Cel i funkcje postępowania cywilnego (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Lapierre J., *Uгода sądowa w polskim procesie cywilnym*, Warszawa 1968; Lubiński K., *Istota i charakter działalności sądu w postępowaniach nieprocesowych*, Toruń 1985; Lubiński K., *Udział prokuratora w postępowaniu nieprocesowym w ujęciu prawnoporównawczym (w:) Proces i prawo. Księga pamiątkowa ku czci profesora Jerzego Jodłowskiego*, red. E. Łętowska, Ossolineum 1989; Łazarska A., *Rzeczelný proces cywilny*, Warszawa 2012; Manowska M., *Zasada prawdy materialnej w świetle nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego*, Pr. Spółek 1999, nr 12; Marszałkowska-Krześ E., Gil I., *Władza dyskrejonalna a ciężar wspierania postępowania i działania z dobrymi obyczajami (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Mazurek J., Sieklucki J., *Postępowanie likwidacyjne w sprawach ubezpieczeń gospodarczych a dopuszczalność drogi sądowej (zagadnienia wybrane)*, Paestra 1989, nr 4; Misiuk T., *Udział organizacji społecznych w ochronie praw obywateli w sądowym postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1972; Misztal-Konecka J., *Jawność postępowania cywilnego, ze szczególnym uwzględnieniem elektronicznego postępowania upominawczego*, Kwartalnik Prawa Publicznego 2012, nr 3; Morek R., *Mediacja i arbitraż (art. 183¹–183¹⁵, 1154–1217 KPC)*, Komentarz, Warszawa 2006; Nowińska J., *Status prawny powoda cywilnego w procesie karnym*, Warszawa 2007; Piasecki K., *Dopuszczalność drogi sądowej w postępowaniu przed sądami powszechnymi i SN w sprawach cywilnych*, PWS 1981, nr 2; Piasecki K., *Przewlekłość sądowego postępowania w sprawach cywilnych – przyczyny i środki zaradcze*, NP 1989, nr 4; Pietrkowski H., *Prawo do rzetelnego procesu w świetle zmienionej procedury cywilnej*, PS 2005, nr 10; Plebanek M.G., *Nadużycie praw procesowych w postępowaniu cywilnym – zagadnienia ogólne*, St. Praw. 2012, nr 1; Prusinowski P., *System dyskrejonalnej władzy sędziego w sprawach z powództwa pracownika*, PiZS 2013, nr 1; Pyziak-Szafnicka M. (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 8, *Arbitraż handlowy*, red. A. Szumański, Warszawa 2010; Resich Z., *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Warszawa 1962; Rylski P., *Wpływ braku pouczenia lub wadliwego pouczenia strony działającej bez fachowego pełnomocnika na bieg terminu do wniesienia środka zaskarżenia*, Paestra 2012, nr 7–8; Rzewuska M., *Prekluzja dowodowa w sprawach cywilnych – uwagi de lege lata i de lege ferenda (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Sawczuk M., *Niezawisłość sędziowska a granice pomocy stronie (w:) Studia z procesu cywilnego*, red. K. Korzan, Katowice 1986; Sawczuk M., *Problem aktywności stron (vigilantibus iura scripta sunt) w postępowaniu cywilnym*, ZNUJ 1974, z. 1; Siedlecki W., *Proces fikcyjny*, PiP 1955, z. 2; Snitko-Pleszko M., *Kodeks postępowania cywilnego po nowelizacji – tabelaryczne zestawienie zmian wraz z komentarzem*, M. Praw. 2004, nr 20 (wkładka); Sobkowski J., *Wyrok karny w polskim procesie cywilnym*, PiP 1961, z. 7; Stefko K., *Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1956; Steinborn S., *Prawomocność części orzeczenia w procesie karnym*, Warszawa 2011; Studzińska J., *Postulat szybkości postępowania a właściwe przygotowanie postępowania dla realizacji zasady kontradyktoryjności (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały*

Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.), red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Suliński G., *Dopuszczalność poddania sporu ze stosunku spółki pod rozstrzygnięcie sądu polubownego*, PPH 2005, nr 12; Turek J., *Uгода w procesie cywilnym*, M. Praw. 2005, nr 21; Walasik M., *Zakres regulacji nowego Kodeksu postępowania cywilnego (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Weitz K., *System koncentracji materiału procesowego według projektu zmian Kodeksu postępowania cywilnego (w:) Reforma postępowania cywilnego w świetle projektów Komisji Kodyfikacyjnej*, red. K. Markiewicz, Warszawa 2011; Wengerek E., *Koncentracja materiału procesowego w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1958; Wengerek E., *Zakres sądowej ochrony w sprawach cywilnych*, PiP 1975, z. 3; Więckowski R., *Propozycje nowelizacji niektórych przepisów postępowania rozpoznawczego procesowego Kodeksu postępowania cywilnego (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Wiśniewski T., *Problematyka dopuszczalności drogi sądowej z punktu widzenia rozgraniczenia tej drogi od postępowania administracyjnego (w:) Postępowanie rozpoznawcze w przyszłym Kodeksie postępowania cywilnego. Materiały Ogólnopolskiego Zjazdu Katedr i Zakładów Postępowania Cywilnego w Katowicach-Kocierzu (26–29 września 2013 r.)*, red. K. Markiewicz, A. Torbus, Warszawa 2014; Wiśniewski T., *Przebieg procesu cywilnego*, Warszawa 2013; Włodyka S., *Powództwo prokuratora w procesie cywilnym*, Warszawa 1957; Zalesińska A. (w:) *Informatyzacja postępowania cywilnego. Komentarz*, red. J. Gołaczyński, D. Szostek, Warszawa 2016; Żywnowski T., *Niektóre aspekty drogi sądowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej*, PS 2002, nr 9.

Art. 1.¹ [Sprawa cywilna]

Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).

1. Artykuł 1 podaje ustawową definicję „sprawy cywilnej”, opartą na dwóch niezależnych kryteriach – materialnoprawnym i formalnym.

Według kryterium materialnoprawnego sprawami cywilnymi są te sprawy, w których stosunki prawne stron układają się na zasadzie równorzędności podmiotów i ekwiwalentności świadczeń, co za tym idzie – są one już ze swej istoty sprawami cywilnymi. W tym rozumieniu sprawy cywilne to sprawy z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy.

Według kryterium formalnego sprawami cywilnymi są te sprawy, które nie ze swej istoty, ale z woli ustawodawcy zostały poddane właściwości sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Do nich przykładowo można zaliczyć sprawy z zakresu: ubezpieczeń społecznych (choć są co do tego spory w doktrynie), ochrony zdrowia psychicznego, o odtworzenie

¹ Z dniem 17 lipca 2000 r. art. 1, rozumiany w ten sposób, iż w zakresie pojęcia „sprawy cywilnej” nie mogą się mieścić roszczenia dotyczące zobowiązań pieniężnych, których źródło stanowi decyzja administracyjna, został uznany za niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r. (Dz.U. Nr 55, poz. 665).

dypłomów naukowych i świadectw z ukończenia szkół, etyki zawodowej oraz nauki zawodu, o odtworzenie utraconych dokumentów, przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego czy o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia spółdzielni z powodu jej niezgodności z prawem lub postanowieniami statutu. Jeżeli natomiast u podstaw sprawy leży określony stosunek administracyjnoprawny, charakteryzujący się podporządkowaniem jednego podmiotu drugiemu, to nie ma ona charakteru sprawy cywilnej w sensie materialnoprawnym, choćby miały mieć do niej zastosowanie przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Przesądzającym elementem wskazującym na stosunek administracyjnoprawny jest występowanie organu państwowego lub społecznego wobec innego uczestnika, z pozycji wykonywania władzy zwierzchniej w ramach zarządzającej działalności państwa. Stąd też sprawami cywilnymi nie są sprawy rozpoznawane przed Naczelnym Sądem Administracyjnym i wojewódzkimi sądami administracyjnymi, gdzie postępowanie ma charakter sądownoadministracyjny (por. postanowienie SN z dnia 4 kwietnia 2003 r., III CZP 11/03, Prok. i Pr.-wkł. 2003, nr 9, poz. 34). Ocena sprawy na tle art. 1 zależy od przedmiotu procesu (a dokładniej – od przedstawionego pod osąd roszczenia) i przytoczonego przez powoda stanu faktycznego. Te dwa elementy, konkretyzując stosunek prawny między stronami, kształtują charakter sprawy i tym samym nadają jej – lub odejmują – przymiot sprawy cywilnej. Sprawa ma charakter sprawy cywilnej, jeżeli treść łączących strony stosunków prawnych, obejmująca ich wzajemne prawa i obowiązki albo tworząca dany stan prawny, zakłada potrzebę ochrony interesów uczestniczących w nich podmiotów. Sprawa cywilna wymaga przy tym pozostawienia dwóch lub więcej podmiotów w stosunku prawnym, regulowanym przepisami kodeksu cywilnego i innymi ustawami, którego podmioty – w wypadku sporu – występują jako równorzędni partnerzy. Jeżeli natomiast jeden z nich uzyskuje pozycję podmiotu działającego z mocy swojej władzy zwierzchniej, to stosunek taki nie jest stosunkiem cywilnoprawnym (postanowienie SN z dnia 14 września 2004 r., III CK 566/03, LEX nr 176104).

2. Do „innych spraw” w rozumieniu art. 1 zaliczymy te, które nie należą do spraw cywilnych z racji swojego materialnoprawnego charakteru, ale ze względu na to, że zostały przekazane do postępowania cywilnego na mocy ustaw szczególnych.
3. Sprawy cywilne z art. 1 obejmują sprawy z powództwa o świadczenie, o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa oraz o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa.

Art. 2. [Droga sądowa]

§ 1. Do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy.

§ 1a–2. (uchylone)

§ 3. Nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne, jeżeli przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów.

1. W art. 2 § 1 wyrażone zostały zasada dopuszczalności drogi sądowej i domniemanie występowania drogi sądowej we wszystkich sprawach cywilnych. Oznacza to, że każda sprawa cywilna – w znaczeniu, o jakim mowa w art. 1 – podlega rozpoznaniu przez sąd, chyba że przepis szczególny przekazuje ją do właściwości innych organów (por. postanowienie SN z dnia 4 lutego 2009 r., II PK 226/08, LEX nr 548996).
2. Pojęcie drogi sądowej może być rozpatrywane w znaczeniu ścisłym – jako postępowanie przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym, jak i w znaczeniu szerszym – jako postępowanie także przed sądami szczególnymi.

Pojęcie drogi sądowej należy rozumieć szeroko, w zasadzie prawie każde roszczenie procesowe, sformułowane jako zadanie zasądzenia, ustalenia czy ukształtowania stosunku prawnego, niezależnie od jego merytorycznej zasadności, może być zaliczone jako należące do drogi sądowej – pod warunkiem że dotyczy podmiotów, których pozycja w ramach stosunku prawnego jest równorzędna (postanowienie SN z dnia 4 listopada 2011 r., I CSK 50/11, LEX nr 1133782).

3. Dopuszczalność drogi sądowej stanowi bezwzględną pozytywną przesłankę procesową, która działa *ab initio*, czyli od początku procesu. Przesłanka ta nie ma charakteru dyspozycyjnego, gdyż o jej powstaniu nie może decydować strona. Jej brak nie może być również sanowany w następstwie działania stron lub sądu. Dopuszczalność drogi sądowej uwzględniana jest przez sąd z urzędu w każdym stanie sprawy (art. 202), a jej brak prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 1). Sąd bada dopuszczalność drogi sądowej już w momencie wszczęcia postępowania, z urzędu, na podstawie żądań powoda sformalizowanych w pozwie. Zarzut niedopuszczalności drogi sądowej ma charakter formalny, a jego zgłoszenie wywołuje postępowanie incydentalne (zob. uwagi do art. 222).
4. Dopuszczalność drogi sądowej zależy od dwóch elementów. Po pierwsze, musi chodzić o sprawę cywilną (w znaczeniu materialnym lub formalnym); po drugie, nie może istnieć przepis szczególny, który wyłączałby sprawę cywilną spod jurysdykcji sądów i przekazywał ją do właściwości innych organów (art. 2 § 3). Oba te elementy muszą być spełnione kumulatywnie, gdyż brak chociażby jednego z nich prowadzi do niedopuszczalności drogi sądowej.
5. Niedopuszczalność drogi sądowej może mieć charakter pierwotny, tj. istnieć już w momencie wniesienia pozwu/wniosku, lub następczy, jeżeli powstała w toku postępowania na skutek zmian podmiotowych. Pierwotna niedopuszczalność drogi sądowej prowadzi do odrzucenia pozwu/wniosku (art. 199 § 1 pkt 1), następcza zaś – do umorzenia postępowania (art. 355 § 1). Wyjątek stanowią sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w których w przypadku pierwotnej niedopuszczalności drogi sądowej sąd przekazuje sprawę organowi właściwemu (art. 464 § 1). Por. także art. 64 ustawy o SN.

Andrzej Jakubecki – profesor zwyczajny doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

W komentarzu w sposób syntetyczny i przystępny omówiono instytucje i zagadnienia związane z interpretacją przepisów ustawy – Kodeks postępowania cywilnego.

Siódme wydanie publikacji pod redakcją naukową prof. dr. hab. Andrzeja Jakubeckiego prezentuje wszystkie zmiany kodeksu, które miały miejsce od ostatniego wydania w 2015 r., w tym m.in.:

- będące konsekwencją zawartych w ustawie z dnia 15 grudnia 2016 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczym regulacji dotyczących prowadzenia przez Prezesa UOKiK postępowań w sprawie praktyk polegających na nieuczciwym wykorzystywaniu przewagi kontraktowej, które wchodzi w życie 12 lipca 2017 r.;
- dotyczące sprzedaży rzeczy ruchomych w drodze licytacji publicznej przez komornika oraz wprowadzające przepisy umożliwiające sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej, które weszły w życie 1 marca 2017 r.;
- umożliwiające skuteczne stosowanie w polskim porządku krajowym rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającego procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych; zmiana ta pozwala na zabezpieczenie roszczenia wierzyciela na rachunku bankowym lub rachunku prowadzonym przez inną instytucję kredytową niż bank, należącym do dłużnika, na takich samych warunkach we wszystkich krajach Unii Europejskiej; weszły w życie 18 stycznia 2017 r.;
- wynikające z konieczności wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 września 2015 r., SK 21/14, dotyczące wydłużenia terminu do wznowienia postępowania.

Oprócz analizy przepisów prawa procesowego cywilnego autorzy przywołują również poglądy doktryny i orzecznictwo poświęcone zagadnieniom tej dziedziny prawa.

Autorzy komentarza są pracownikami naukowo-dydaktycznymi Katedry Postępowania Cywilnego i Międzynarodowego Prawa Handlowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz w większości praktykami wykonującymi zawody prawnicze.

Książka przeznaczona jest przede wszystkim dla prawników praktyków: sędziów, referendarzy sądowych, asystentów sędziów, adwokatów, radców prawnych, komorników sądowych oraz asesorów i aplikantów tych zawodów prawniczych. Zainteresuje także przedstawiciele nauki prawa cywilnego procesowego.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLWUER.PL
WWW.PROFINFO.PL

